

Provinciale Staten
van Limburg

Cluster	SC	Behandeld	J.J. van Halem
Ons kenmerk	DOC-00371214	Telefoon	+31 6 11 58 65 06
Uw kenmerk	-	Maastricht	17 november 2022
Bijlage(n)	4	Verzonden	17 november 2022

Onderwerp

Mededeling portefeuillehouder inzake nationale marktconsultatie flexibel vermogen TenneT en netcongestie middenspanningsnet Enexis

Geachte Staten,

Via deze mededeling informeren we u over (1) de aankondiging die TenneT vandaag heeft gedaan ten aanzien van de nationale marktconsultatie flexibel vermogen en (2) de vooraankondiging die Enexis vandaag heeft gedaan ten aanzien van (potentiële) congestie.

1. Nationale marktconsultatie flexibel vermogen

Landelijke netbeheerder TenneT heeft vandaag aangekondigd dat zij gaat onderzoeken of het mogelijk is om meer capaciteit op het bestaande hoogspanningsnet te creëren door het net op drukke momenten te ontlasten. Hiervoor wordt een nationale marktconsultatie opgestart. In een landelijke marktconsultatie wordt onderzocht welke klanten tegen een vergoeding het net willen ontlasten met dit zogeheten congestiemanagement. Door de vraag naar netcapaciteit beter in de tijd te spreiden werd eerder al extra ruimte gevonden in provincie Noord-Brabant en provincie Limburg, waarover wij uw Staten op 9 september 2022 hebben geïnformeerd ([Document Limburg - Mededeling portefeuillehouder inzake resultaten congestieonderzoek Noord-Brabant en Limburg door TenneT, brief gedeputeerde van Gaans-Gijbels van 9-9-2022 \(GS DOC-00329849\).pdf - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)). Die ruimte is echter niet genoeg voor de huidige en toekomstige ontwikkelingen. De marktconsultatie moet meer inzicht geven in waar extra ruimte gevonden kan worden op het bestaande net door flexibilisering in vraag naar en aanbod van elektriciteit. Concrete aanleiding voor de marktconsultatie is dat TenneT ziet dat op meerdere plekken in Nederland de grenzen van de capaciteit van het hoogspanningsnet worden bereikt. Wij zullen uw Staten proactief over de resultaten van deze marktconsultatie informeren.

2. Netcongestie middenspanningsnet Enexis

Naast het hoogspanningsnet van TenneT raken ook de lagergelegen netdelen van regionale netbeheerder Enexis steeds voller. Inmiddels heeft Enexis de details van de vrijgekomen capaciteit op hoogspanningsniveau in provincie Limburg en provincie Noord-Brabant (zoals aangekondigd in september) verder kunnen doorberekenen. Het goede nieuws is dat Enexis hoogstwaarschijnlijk op alle Limburgse stations extra klanten aan kan sluiten. Voor een aantal stations geldt echter dat Enexis verwacht tegen de grenzen van het middenspanningsnet aan te lopen. Vandaag heeft Enexis een vooraankondiging gedaan ten aanzien van deze (potentiële) congestie. Enexis heeft voor station Kelpen (station ontsluit gemeente Leudal, gemeente Nederweert en gemeente Weert) een vooraankondiging van netcongestie gedaan bij de ACM voor het grootschalig invoeden van elektriciteit. Op de Enexis stations in Heer (ontsluit gemeente Maastricht en gemeente Eijsden-Margraten) en Horst (ontsluit gemeente Horst a/d Maas, gemeente Venlo en gemeente Venray) ziet Enexis dat de maximale capaciteit voor grootschalig afname bijna bereikt is. Op deze stations doet Enexis om die reden een melding van dreigende congestie. Dit betreft alleen aanvragen voor een aansluiting die groter is dan 1750 kVA (maximale waarde van de Enexis middenspanningsringen). Enexis heeft bevestigd dat voor kleinverbruikers en particulieren met een aansluiting (tot en met 3 x 80 Ampère) deze netcongestie in beginsel geen consequenties heeft.

Anders dan in juni van dit jaar communiceert Enexis niet dat het net 'op slot' zit. Het blijft mogelijk om aansluitingen aan te vragen. Enexis gaat met (nieuwe) grootzakelijke klanten die een aanvraag indienen in overleg over welke stappen gezet kunnen worden zodat er zo min mogelijk vertraging optreedt voor hun aanvragen. Uiteraard ondersteunt de Provincie netbeheerders daarin waar mogelijk. Op dit moment zijn die mogelijkheden beperkt, maar via de Regionale Taskforce Netcongestie Noord-Brabant/Limburg en het Landelijke Actieprogramma Netcongestie, wat in voorbereiding is, krijgen wij mogelijk extra opties om hier aan bij te dragen.

De ervaring leert dat het toepassen van congestiemanagement extra ruimte op het net kan creëren. Vooral met de nieuwe netcode¹ die later deze maand van kracht gaat. Enexis start nu met het uitvoeren van deze congestiemanagement onderzoeken. Pas nadat de congestieonderzoeken zijn afgerond, kan Enexis een betere inschatting maken of het net echt vol is. Enexis houdt er rekening mee dat in sommige regio's meer zogenoemde 'flexpotentie' zit dan in andere regio's en is daarin vooral afhankelijk van de bedrijven die flexibel vermogen kunnen en willen leveren. De Provincie Limburg gaat zich inspannen om zo veel mogelijk potentieel aan flexibel vermogen uit de markt te halen.

3. Regionale taskforce netcongestie

Inmiddels heb ik naar aanleiding van de aankondiging met de gedeputeerde van Noord-Brabant en de voorzitter van de Raad van Bestuur van Enexis een spoedoverleg gepland met als hoofdonderwerp hoe wij elkaar nog verder kunnen versterken in de versnelling van planning en uitvoering van de uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur. Het afgelopen kwartaal is onder leiding van Ben Voorhorst in de regionale taskforce netcongestie gewerkt aan een actieprogramma om aan acute en structurele maatregelen te werken.

¹ Zie: [Codebesluit congestiemanagement | ACM.nl](https://www.acm.nl/nl/Codebesluit-congestiemanagement)

Bij de aankondiging van TenneT in juni over netcongestie liet ik u al weten dat netcongestie onacceptabel is en riep ik de betrokken partijen op om tot het uiterste te gaan en nieuwe wegen te bewandelen om de effecten van netcongestie te beperken. De partners in de taskforce moeten structurele oplossingen blijven zoeken en hierover nauw overleg voeren met elkaar en belanghebbenden. Centraal staat dat de vraag naar energie goed moet aansluiten op het aanbod van energie.

Naast de regionale taskforce netcongestie heeft ook overleg plaatsgevonden met provincie Overijssel en de Taskforce in Amsterdam om lessen uit te wisselen en werken we mee aan het Landelijke Actieplan Netcongestie.

Wij zullen uw Staten proactief over de ontwikkelingen rondom netcongestie blijven informeren.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

M.W.A. van Gaans-Gijbels

Postbus 856 | [5201 AW](#) | ['s-Hertogenbosch](#)

Enexis.nl

invullen

PER MAIL

datum woensdag 16 november 2022
onderwerp Transportschaarste
ons kenmerk

behandeld door Thijs van Dael
06-52845733
e-mail Thijs.van.dael@enexis.nl

**** De inhoud van deze brief betreft marktgevoelige voorkennis en dient als vertrouwelijk behandeld te worden tot 17 november 2022 ****

Geachte heer/ mevrouw,

Hierbij informeert Enexis Netbeheer u over een verandering in de beschikbaarheid van transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. Enexis gaat voor station Kelpen een vooraankondiging doen bij de ACM voor het grootschalig invoeden van elektriciteit.

Op de stations in Heer (Maastricht) en Horst zien we dat de maximale capaciteit voor grootschalig afname bijna bereikt is. Op deze stations doet Enexis om die reden een melding van dreigende congestie.

Voor de korte termijn heeft dit weinig tot geen gevolgen. De kaart voor netcapaciteit stond voor de gehele provincie al op 'oranje', vanwege de schaarse netcapaciteit in het hoogspanningsnet van TenneT. In deze brief lichten we verder kort toe wat de gevolgen zijn en welke stappen Enexis de komende periode onderneemt.

Context en relatie tot transportschaarste bij TenneT

In juni van dit jaar hebben TenneT en Enexis u geïnformeerd over transportschaarste in het hoogspanningsnet van TenneT van de gehele provincie Noord Brabant en Limburg. In september volgde het bericht dat er dankzij congestiemanagement (een manier om het elektriciteitsnet middels 'spitsmijden' efficiënter te gebruiken) toch voldoende ruimte is gevonden om weer klanten aan te kunnen sluiten.

Inmiddels heeft Enexis de details van deze extra vrijgekomen capaciteit verder kunnen doorberekenen. Het goede nieuws is dat Enexis hoogstwaarschijnlijk op alle Limburgse stations extra klanten aan kan sluiten. Daarbij verwachten we wel dat we op bovengenoemde stations tegen de grenzen van het middenspanningsnet van Enexis aan. Vandaar dat we daar op 17 november melding van gaan maken bij de ACM.

Onderzoeken naar congestiemanagement

Op het moment dat de grens van het elektriciteitsnet in zicht is, start Enexis met een onderzoek naar congestiemanagement ('spitsmijden'). Door de inzet van flexibel vermogen van grootzakelijke klanten,

kan er extra capaciteit op het elektriciteitsnet vrijkomen. Dit is afhankelijk van het type bedrijven in de regio en bereidheid om flexibel vermogen aan te bieden. Enexis is – vooruitlopend op melding richting de ACM – reeds gestart met de onderzoeken naar congestiemanagement. Deze onderzoeken zijn een aanvulling op de onderzoeken die TenneT afgelopen zomer deed.

Op het moment dat TenneT of Enexis een vooraankondiging van structurele congestie doet, worden offertes voor een aansluiting met transportcapaciteit voorlopig niet uitgegeven. Dit betreft alleen aanvragen voor een aansluiting die groter is dan 1750 kVA. Ook kunnen verzoeken tot verhoging van de contractwaarde voorlopig niet worden gehonoreerd. Voor kleinverbruikers en particulieren met een aansluiting (tot en met 3 x 80 Ampère) heeft deze transportschaarste in beginsel geen consequenties. Voor deze klanten houden Enexis en TenneT bij de berekeningen rondom de netcapaciteit, altijd rekening met een autonome groei van de huidige afname en teruglevering.

Als een klant een aanvraag indient, gaan we met de klant in gesprek om te zien welke stappen we wel kunnen zetten om zo min mogelijk vertraging op te lopen in het realiseren van projecten. Zo kunnen klanten bijvoorbeeld wel aangeven een offerte te willen voor een aansluiting zonder transportcapaciteit. Op het moment dat er capaciteit vrijkomt, komt deze klant eerder aan de beurt.

Capaciteitskaart

Via [deze link](#) wordt u op de hoogte gehouden van de voortgang van de onderzoeken.

Voor de status van de stations op de schaarstekaart heeft deze melding vooralsnog geen gevolgen. Door de transportschaarste in het hoogspanningsnet van TenneT gold al de kleurcode oranje (fase 1a). voor de gehele provincie Limburg. [Hier vindt u de meest recente kaarten van gebieden met schaarste voor afname en teruglevering.](#)

Nieuwe schaarste bij TenneT

Op 17 november gaat TenneT, de netbeheerder van het hoogspanningsnet, communiceren dat het een landelijke consultatie start om de potentie van flexibel vermogen te onderzoeken. Daarnaast zal TenneT voor een aantal gebieden in aankondigen dat de grenzen van de capaciteit van het hoogspanningsnet worden bereikt.

Meer informatie

Algemene informatie over transportschaarste, de gevolgen ervan en wat TenneT en Enexis doen om dit zo snel mogelijk op te lossen, [vindt u hier](#).

Mocht u naar aanleiding van deze brief willen doorpraten over de specifieke situatie voor uw gemeente, dan kun je contact opnemen met Thijs van Dael, de Strategisch Adviseur Energietransitie bij Enexis Netbeheer voor uw regio.

Met vriendelijke groet,

Daphne Verreth
Directeur Energiesysteem en Transitie
Enexis Netbeheer N.V.

Bijlage: Toelichting ontstaan transportschaarste en situatie in de regio

Voldoende capaciteit op het net is cruciaal voor onze maatschappij en economische ontwikkeling. We vinden het daarom belangrijk om u uitgebreider te informeren over de achtergronden van transportschaarste en de weg naar 2030.

De oorsprong van transportschaarste

Het elektriciteitsnet wordt steeds intensiever gebruikt en daar is het elektriciteitsnet van oudsher niet op berekend. Als gevolg hiervan zien we dat het elektriciteitsnet op verschillende plekken de maximale capaciteit nadert. We hebben al langere tijd te maken met de nadelige gevolgen van onvoldoende transportcapaciteit voor partijen die duurzaam opgewekte energie aan ons net willen terugleveren. In de praktijk betekent dit dat we in veel regio's, als blijkt dat er geen congestiemanagement mogelijk is, geen nieuwe wind-, zonneparken of grootschalige zon op dak projecten meer kunnen aansluiten totdat er in het betreffende gebied een netuitbreiding is gerealiseerd. Door de snelgroeiende vraag naar elektriciteit, is er op een aantal plekken nu ook onvoldoende ruimte voor afnemers van elektriciteit. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de ontwikkelingen in de energietransitie; denk aan (snel)laadpleinen voor elektrisch vervoer, elektrificerende industrie en de warmtetransitie.

Bedrijven elektrificeren in hoog tempo

In de provincie Limburg is afgelopen periode een groei te zien van extra vraag naar afname capaciteit. Zo komen er steeds meer bedrijven bij en bedrijven zetten stappen om hun energievoorziening te elektrificeren, bijvoorbeeld door het plaatsen van e-boilers. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare netcapaciteit. Aan de uitbreiding van hoog- en middenspanningsstation in Limburg wordt hard gewerkt door zowel TenneT als Enexis.

Snelle groei van aantal zonnepanelen in Limburg

Voor de grootschalige teruglevering van elektriciteit zat het elektriciteitsnet in Limburg al jaren tegen de grenzen van de maximale capaciteit. Met name het aantal zonneparken dat zich hier wil vestigen is afgelopen jaren fors gegroeid. In de afgelopen maanden is zichtbaar geworden dat ook met name consumenten in een hoog tempo zonnepanelen op hun daken leggen. Dat gaat in een veel hoger tempo dan verwacht. Dat is natuurlijk goed nieuws, maar het heeft wel tot gevolg dat de grens van beschikbare netcapaciteit ook door deze ontwikkeling sneller wordt bereikt.

Netuitbreidingen

Het uitbreiden van de netten is in volle gang, maar neemt veel tijd in beslag vanwege de zoektocht naar geschikte locaties en lange procedures. Daarnaast hebben de netbeheerders te maken met een tekort aan personeel, terwijl er hard wordt gewerkt aan het werven van de juiste mensen. Om die reden is het van belang dat het huidige elektriciteitsnet efficiënter gebruikt wordt – het net zit namelijk maar op een beperkt aantal momenten per jaar vol. Gedurende de rest van de tijd zijn er wel mogelijkheden.

In het [investeringsplan](#) staat in detail uitgewerkt waar Enexis de komende tien jaar gaat investeren in de uitbreiding van het elektriciteitsnet.

Gevolgen transportschaarste

Transportschaarste raakt voornamelijk (nieuwe) klanten met een grote energievraag en/of -aanbod en daarvoor een grootverbruiksaansluiting nodig hebben (> 3 x 80 Ampère). Voor kleinverbruikers en particulieren met een aansluiting (tot en met 3 x 80 Ampère) heeft transportschaarste in beginsel geen consequenties. Voor deze klanten houden Enexis en TenneT, bij de berekeningen rondom de netcapaciteit, altijd rekening met een autonome groei van de huidige afname en teruglevering. Als onze inschatting van elektriciteitsafname van kleinverbruikers voor de toekomst juist is, kunnen we onder meer nieuwe woningen nog wel aansluiten in gebieden transportschaarste.

Transportschaarste oplossen en voorkomen

We doen er alles aan om transportschaarste van zo kort mogelijke duur te laten zijn en waar mogelijk te voorkomen. Dit doen we door proactief te investeren in ons elektriciteitsnet. Bij het opstellen van onze investeringsplannen, kijken we goed naar waar we verwachten dat de vraag, bijvoorbeeld ten behoeve van nieuwe industriegebieden of woonwijken, maar ook het aanbod groeit, zodat we daar kunnen uitbreiden. Daarnaast kijken we naar oplossingen die bijdragen aan een zo efficiënt mogelijk gebruik van de beschikbare capaciteit. Zo kan het helpen om vraag en aanbod van elektriciteit dichterbij elkaar te brengen, maar ook de inzet van congestiemanagement kan op korte termijn zorgen voor extra mogelijkheden.

Om de uitbreiding van de capaciteit op het elektriciteitsnet te versnellen, hebben de netbeheerders aandacht gevraagd voor een prioriteringskader. Er is een appèl gedaan op het kabinet om snel een aantal politieke keuzes te maken omtrent de planning en prioritering van werkzaamheden, ten behoeve van de noodzakelijke netuitbreidingen. Met een prioriteringskader krijgen de netbeheerders de wettelijke mogelijkheden om bijvoorbeeld projecten met een hoge maatschappelijke waarde voorrang te geven.

VERTROUWELIJK:

17 november wordt het volgende afgekondigd:

- TenneT kondigt afnameschaarste aan in delen van Drenthe en Overijssel
- TenneT kondigt terugleverschaarste aan in geheel Groningen, Drenthe en Overijssel
- **Enexis start congestieonderzoeken in Groningen, Drenthe, Brabant en Limburg**

Enexis gaat dus op 17 november bekend maken dat wij congestieonderzoeken gaan uitvoeren voor 8 stations, zie tabel hieronder.

Toelichting Groningen en Drenthe: Enexis gaat proactief congestieonderzoeken uitvoeren, omdat de maximale capaciteit in de netten van Enexis bijna is bereikt en wij verwachten dat TenneT binnen enkele maanden door middel van congestiemanagement extra transportcapaciteit zal creëren (waarna het knelpunt voor deze stations zal verschuiven naar de netten van Enexis).

Toelichting Brabant en Limburg: Enexis gaat congestieonderzoeken uitvoeren, omdat TenneT heeft aangekondigd om door middel van congestiemanagement extra transportcapaciteit beschikbaar te gaan stellen en omdat de huidige wachtlijst groter is dan de beschikbare capaciteit in de netten van Enexis. TenneT heeft de extra transportcapaciteit nog niet vrijgegeven, maar we verwachten dat TenneT dit op korte termijn wel gaat doen (medio december). We zijn hierover in nauw overleg met TenneT om snelheid te maken.

Provincie	HS/MS-station	Afnamecongestie	Teruglevercongestie
Groningen	Weiwerd		X
Drenthe	Meppel	X	
	Veenoord		X
Brabant	Eindhoven-West	X	
	Hapert	X	X
	Haps		X
	Maarheeze		X
Limburg	Kelpen		X

17 november – Enexis kondigt dreigende afnameschaarste aan in Brabant en Limburg

Enexis gaat op 17 november bekend maken dat er sprake is van “dreigende afnameschaarste” voor 6 stations, zie tabel hieronder. Dit betekent dat de huidige wachtlijst bijna even groot is als de beschikbare capaciteit in de netten van Enexis. Wij zullen de situatie voor deze stations nauwgezet blijven volgen en nu al proactief congestieonderzoeken gaan opstarten.

Provincie	HS/MS-station
Brabant	Helmond Zuid
	's-Hertogenbosch Noord
	Tilburg Noord
	Uden
Limburg	Heer
	Horst

Deze informatie mag tot publicatie NIET worden gedeeld!

TenneT en Enexis hebben een gezamenlijke communicatieaanpak opgesteld. De belangrijkste stakeholders, waaronder de betreffende provincies en gemeentes, ONDER EMBARGO zullen wij voorinformer. Deze informatie is dus nog VERTROUWELIJK tot de formele publicatie door Enexis en TenneT op 17 november 8:15 uur!

Aanvullend:

De stations in Limburg ontsluiten (gedeelten van) de volgende gemeenten:

Provincie	HS/MS-station
Kelpen	Leudal
	Weert
	Nederweert
Heer	Maastricht
	Eijsden Margraten
Horst	Horst aan de Maas
	Venlo
	Venray

TenneT heeft nu capaciteit op stationsniveau bekend gemaakt. We verwachten dat TenneT deze capaciteit op korte termijn vrij gaat geven. Hierna kan Enexis klanten benaderen die op de wachtlijsten staan. Zolang deze werkstroom niet is verwerkt blijft HEEL LIMBURG op oranje staan. Als er dan nog ruimte over is dan worden de kaarten aangepast. Voor teruglevering is er meer interesse als er ruimte vrij gaat komen en verwachten wij dat nog veel gebieden op oranje blijven staan en daarna zelfs rood worden.

Voor een congestieonderzoek staat een wettelijke termijn van 6 maanden. Omdat TenneT capaciteit gaat vrijgeven en wij geen 'knipperlichteffect' willen creëren gaan wij het onderzoek versneld oppakken. Tot die tijd blijft de kaart, zoals al genoemd, nog steeds oranje kleuren.

Zoals vorige aankondigingen geldt het bovenstaande niet voor kleinverbruikers en woning gebonden aansluitingen. In Heer en Horst is sprake van DREIGENDE afnameschaarste, dus er worden wel offertes verstrekt maar onder bepaalde voorwaarden. Zo worden aanvragen (nieuw en verzwaring) t/m 1750 KVA ONDER VOORWAARDEN in behandeling genomen.

Zoals gemeld zijn wij nu al met bedrijven in gesprek over het aanbieden van flexibiliteit. Natuurlijk helpt het ons als onze stakeholders het belang van deze flex onder de aandacht brengen en het belang hiervan benadrukken. Wij moeten klanten verleiden om mee te doen.

Tevens is deze ontwikkeling naar mijn beeld een extra argument en driver om voortvarend aan de slag te gaan met het P-MIEK en het versnellen van de werkprocessen.

Network - RES Noord- en Midden Limburg

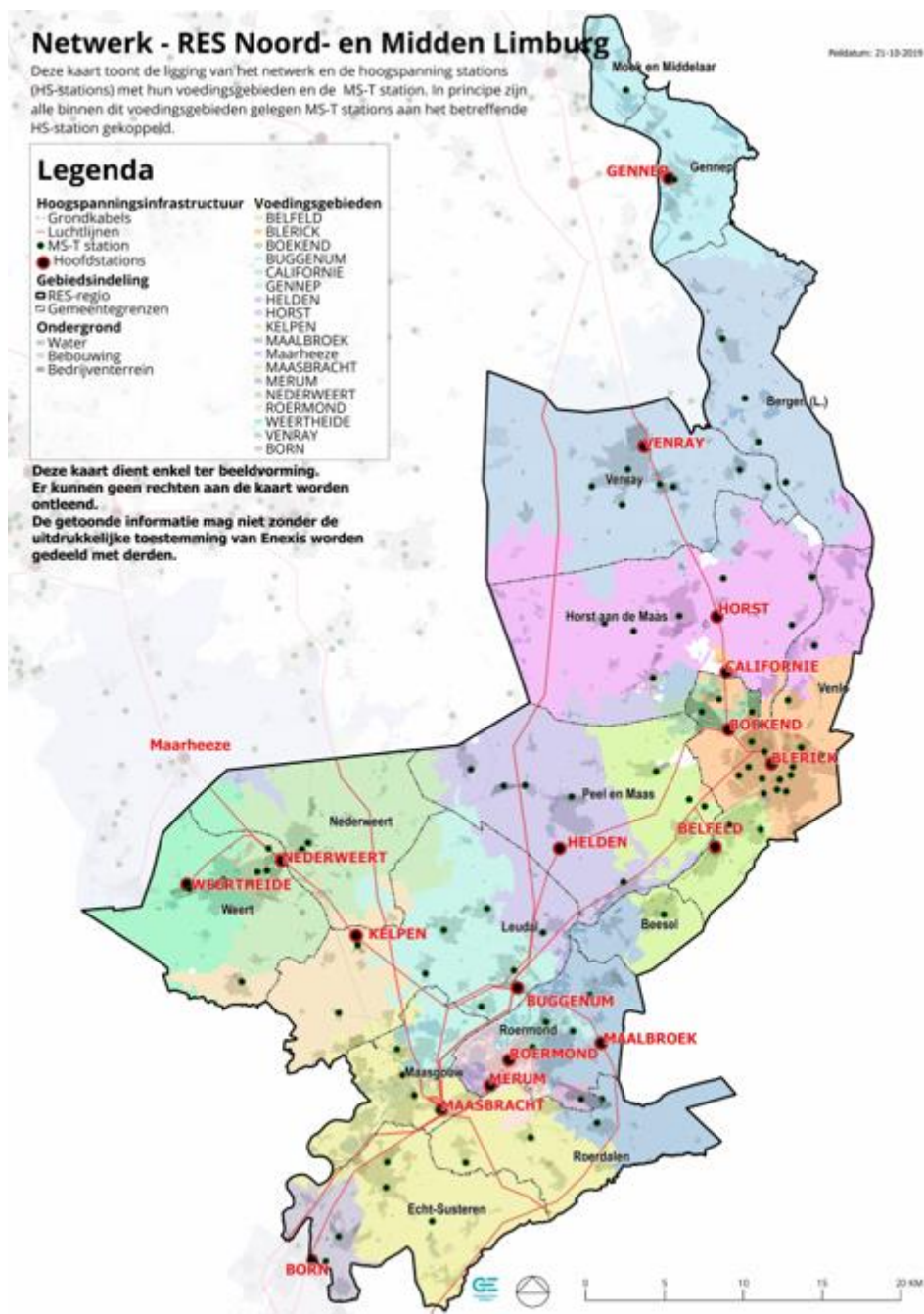
Fieldatum: 20-10-2019

Deze kaart toont de ligging van het netwerk en de hoogspanning stations (HS-stations) met hun voedingsgebieden en de MS-T station. In principe zijn alle binnen dit voedingsgebieden gelegen MS-T stations aan het betreffende HS-station gekoppeld.

Legenda

Hoogspanningsinfrastructuur	Voedingsgebieden
Grondkabels	BELFELD
Luchtlijnen	BELERICK
MS-T station	BOEKEND
Hoofdstations	BUGGENUM
Gebiedsindeling	CALIFORNIE
RES-regio	GENNEP
Gemeentegrenzen	HELDEN
Ondergrond	HORST
Water	KELPEN
Bebouwing	MAALBROEK
Bedrijventerrein	MAARHEEZE
	MAASBRACHT
	MERUM
	NEDERWEERT
	ROERMOND
	WEERTHEIDE
	VENRAY
	BORN

Deze kaart dient enkel ter beeldvorming.
 Er kunnen geen rechten aan de kaart worden ontleend.
 De getoonde informatie mag niet zonder de uitdrukkelijke toestemming van Enexis worden gedeeld met derden.

Netwerk - RES Zuid-Limburg

Deze kaart toont de ligging van het netwerk en de hoogspanning stations (HS-stations) met hun voedingsgebieden, en de MS-T stations. In principe zijn alle binnen dit voedingsgebieden gelegen MS-T stations aan het betreffende HS-station gekoppeld.

Rekdatum: 21-10-2019

Legenda

Hoogspanningsinfrastructuur	Voedingsgebieden
--- Grondkabels	BEEK
--- Luchtlijnen	BORN
● MS-T station	BOSCHPOORT
● Hoofdstations	HEER
	HORST
	HUSKENSWEG
	LIMMEL
	LUTTERADE
	SCHOONBRON
	TERWINSLEEN
	TREEBEK
	WITTEVROUWENVELD

Gebiedsindeling

□ RES-regio

□ Gemeentegrenzen

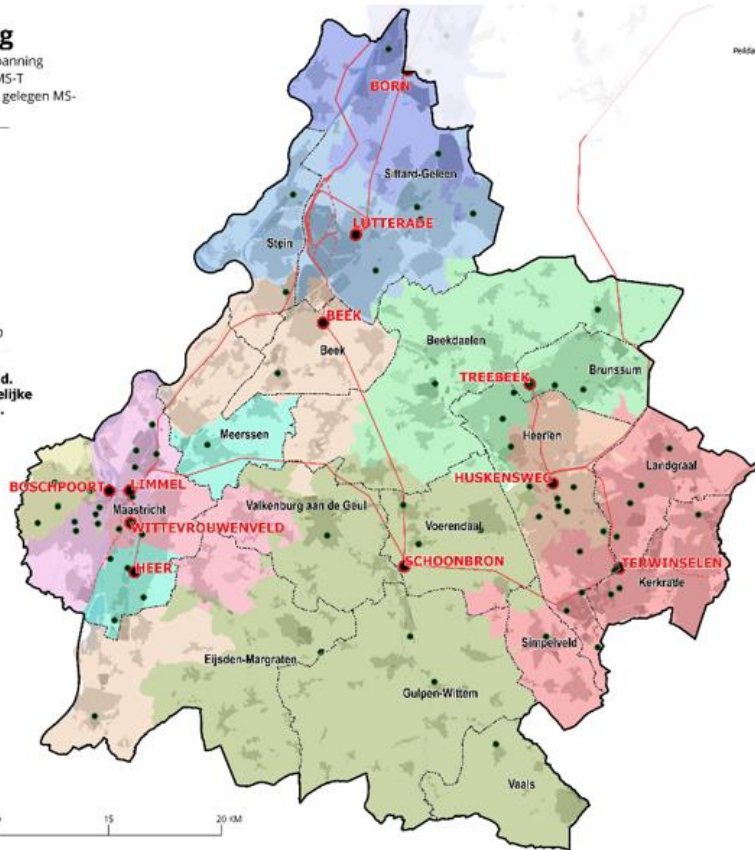
Ondergrond

■ Water

■ Bebouwing

■ Bedrijventerrein

Deze kaart dient enkel ter beeldvorming.
Er kunnen geen rechten aan de kaart worden ontleend.
De getoonde informatie mag niet zonder de uitdrukkelijke
toestemming van Enexis worden gedeeld met derden.

TenneT start landelijk onderzoek naar flexibel vermogen

Netbeheerder TenneT gaat in samenwerking met de regionale netbeheerders en diverse brancheorganisaties onderzoeken of het mogelijk is om het net te ontlasten op momenten dat de capaciteitsvraag te groot is en zo capaciteit te creëren. Hiervoor wordt een nationale marktconsultatie opgestart. Het onderzoek moet meer inzicht geven waar extra ruimte op het bestaande net gevonden kan worden door flexibiliteit in te zetten.

De ontwikkelingen in Nederland gaan in een onverminderd hoog tempo door. De geopolitieke ontwikkelingen vormen daarbij een belangrijke katalysator voor de groeiende vraag naar elektriciteit. Waar bedrijven eerder aangaven in 2030 van het gas af te willen gaan, zetten ze nu het liefst morgen al die stap. Aan de aanbodzijde groeit het aantal zonne- en windparken onverminderd. Alleen al bij landelijke netbeheerder TenneT ligt op dit moment in totaal voor meer dan 40 gigawatt aan potentiële nieuwe aanvragen voor een aansluiting op het net. Dat is vergelijkbaar met 50 keer het vermogen van de stad Amsterdam of 4 keer het verbruik van heel Nederland op een normale dag. Dit vraagt steeds meer van het bestaande elektriciteitsnet, dat niet in het zelfde tempo kan worden uitgebreid.

Onderzoek naar invoering 'spitsmijden' voor betere spreiding van het netgebruik

Naast investeringen worden verschillende mogelijkheden verkend om het huidige net beter te benutten. Flexibel gebruik van het net is een van de opties om op de korte termijn capaciteitsruimte te realiseren. In lopende onderzoeken komt er nog relatief weinig flexibel vermogen beschikbaar, terwijl de potentie veel groter is. TenneT schat in dat momenteel slechts tien procent van het beschikbare flexibele vermogen wordt benut. Vandaar nu een landelijke marktconsultatie die onderzoekt waar er klanten zijn die tegen een vergoeding tijdens piekmomenten het net willen ontlasten en bijvoorbeeld op andere momenten van de capaciteit op het net gebruik willen maken.

Nieuwe drukke gebieden, maar aanvragen blijven mogelijk

In verschillende regio's raken de grenzen van de capaciteit van het hoogspanningsnet in zicht, omdat het aantal aanvragen veel sneller gaat dan voorzien en dan nieuwe netten kunnen worden gerealiseerd. Hiervoor heeft TenneT vandaag een aantal formele nieuwe vooraankondigingen gedaan bij de toezichthouder op de energiemarkt, ACM. Het blijft in deze regio's voor bestaande en nieuwe klanten mogelijk om gesprekken te voeren met de netbeheerder als het gaat om een aansluiting of een verzwaring.

13 miljard euro investeringen in de versterking van het hoogspanningsnet

In heel Nederland is TenneT volop aan het investeren. In totaal wordt er de komende tien jaar 13 miljard euro geïnvesteerd om het netwerk te versterken en uit te breiden. Hierbij worden er onder meer extra op- en afritten naar de landelijke snelwegen aangelegd om de groeiende vraag en aanbod vanuit de regio's beter te kunnen faciliteren. De uitbreidingen vinden de komende jaren fasegewijs plaats en leveren overall een verdubbeling tot verdrievoudiging van de capaciteit op.

Landelijke aanpak netcapaciteit

De snelle ontwikkelingen op de energiemarkt waarbij er steeds meer wordt gevraagd van het elektriciteitsnet leidden in de zomer tot de oprichting van verschillende taskforces. Hierin werken alle betrokken partijen (overheid, netbeheerders, belangenverenigingen) samen om te zoeken naar oplossingen om het elektriciteitsnet intensiever te gebruiken en versneld uit te breiden. Medio december komt minister Jetten hiervoor met een actieprogramma.

===

In welke regio's is het druk?

Veel plannen rondom Haven Rotterdam en Goeree-Overflakkee

Voor een groot deel van de Rotterdamse haven (Europoort, Botlek en Pernis) en de regio's Voorne-Putten, Goeree Overflakkee, Hoek van Holland en Hoogvliet gaan TenneT en Stedin onderzoeken of het elektriciteitsnet efficiënter benut kan worden met behulp van congestiemanagement voor afname van elektriciteit. Het hoogspanningsnet zit in deze regio's nagenoeg aan de maximale capaciteit door een sterk groeiend aantal (verzwaringen)aanvragen en voor het aansluiten van o.a. elektrolyzers, e-boilers, walstroom, e-logistiek en elektrificatie van overige industriële processen. De aanvragen bij elkaar zijn goed voor 650 MW en werden in uiteenlopende scenario's pas voorzien richting 2030. De groei van 650 MW is vergelijkbaar met vier keer het vermogen van de stad Delft.

Groeiende vraag naar elektriciteit in Flevopolder, Gelderland en Utrecht

De regio Flevopolder, Gelderland en Utrecht bestaat uit een groot deelnetwerk van TenneT. In dit gebied is een snelle ontwikkeling van de vraag naar elektriciteit bij zowel TenneT als de regionale netbeheerders. Bedrijven stappen over van aardgas op elektriciteit en er is een verdere groei van het aantal bedrijven, woningen met warmtepompen en laadpalen. TenneT onderzoekt of met behulp van flexibiliteit de ruimte op het net kan worden vergroot.

Snelle groei van aantal zonnepanelen in Groningen Drenthe en Overijssel

In de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel is afgelopen jaren een explosieve groei te zien van het aantal partijen dat duurzame energie wil produceren. Met name het aantal zonneparken dat zich hier wil vestigen is afgelopen jaren fors gegroeid. In grote delen van deze provincies zat het elektriciteitsnet ook al aan de grenzen van de maximale capaciteit. Met de nieuwe regels vanuit de Netcode wil TenneT onderzoeken of het toepassen van het systeem van *spitsmijden* in deze provincies capaciteitsruimte kan opleveren.

Groeiende vraag naar elektriciteit in Drenthe

In de provincie Drenthe is afgelopen periode een groei te zien van extra vraag naar afname capaciteit. Er komen meer bedrijven bij en bedrijven zetten stappen om hun energievoorziening te elektrificeren door het plaatsen van e-boilers. Deze snelle groei leidt inmiddels tot een knelpunt in het netwerk van TenneT in Zeijerveen/Assen, het verbindingstation tussen het regionale hoogspanningsnet en de landelijke elektriciteitssnelweg. Dat heeft gevolgen voor de beschikbare netcapaciteit in de hele provincie en een deel van Overijssel omdat de grenzen van de beschikbare capaciteit op een groot aantal onderliggende stations in Drenthe wordt bereikt. Aan de uitbreiding van hoog- en middenspanningsstation Zeijerveen wordt momenteel hard gewerkt door TenneT en Enexis. Deze uitbreiding zal in 2025/2026 gereed zijn.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk
DGKE / 22543401

Datum 17 november 2022
Betreft Transportschaarste op het elektriciteitsnet

Geachte Voorzitter,

De energietransitie zit in een forse stroomversnelling, de vraag naar duurzame energie is als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de daarmee gepaard gaande hoge gasprijzen geëxplodeerd. Het elektriciteitsnet loopt daardoor versneld tegen grenzen aan, waardoor steeds meer knelpunten ontstaan. Dit urgente vraagstuk vraagt een urgente en gecoördineerde aanpak, langs diverse sporen, met de gezamenlijke inzet van netbeheerders, het Rijk, medeoverheden en marktpartijen om tot werkbare oplossingen en keuzes te komen. Daartoe heb ik onder mijn leiding de Nationale Taskforce ingesteld, die de opdracht heeft om te komen met oplossingen voor de korte, middellange en lange termijn. Een van de noodzakelijke sporen betreft beter en efficiënter gebruik van het bestaande elektriciteitsnet. Met dat doel starten TenneT, de regionale netbeheerders en verschillende brancheorganisaties een landelijke markconsultatie naar meer flexibiliteit om het net op korte termijn te kunnen ontlasten. Ook kondigen TenneT en de betrokken regionale netbeheerders vandaag in verschillende gebieden onderzoeken naar congestiemanagement aan. In deze brief geef ik een korte toelichting op de ontwikkelingen van vandaag.

Versnelling energietransitie

Sinds de inval in Oekraïne ondervinden huishoudens en bedrijven de gevolgen van de sterk gestegen gasprijzen en de volatiele energiemarkt. Gedreven door deze ontwikkelingen maken consumenten en ondernemingen versneld keuzes voor duurzame energie, met een stroomversnelling in de energietransitie als gevolg. Als minister voor Klimaat en Energie juich ik deze beweging vanzelfsprekend toe, het maakt ons minder afhankelijk van Russische en fossiele brandstoffen en is cruciaal voor het behalen van de klimaatdoelen. Dit jaar zien we heel veel bedrijven die van fossiele brandstoffen overgaan op elektriciteit en een snelle groei van elektrolyzers (waterstof), batterijen en e-boilers. De afgelopen jaren hebben we ook een snelle toename van windparken en zonneparken gezien en deze groei zet in 2022 door. De ontwikkelingen gaan sneller en vinden daarmee eerder plaats dan de afgelopen jaren ingeschat. Helaas loopt ons elektriciteitsnet op piekmomenten tegen grenzen aan door de snelgroeiende vraag naar transportcapaciteit.

Transportvraag groeit sneller dan netten verzwaard kunnen worden

De netbeheerders investeren fors (ca. €3,9 miljard per jaar) in het uitbreiden en verzwaren van de netten. Dit levert voor 2030 op veel knelpunten een verdubbeling tot verdrievoudiging van de capaciteit op. Dat is echter niet voldoende om in de groeiende vraag te voorzien. Door de sterk toegenomen vraag naar transport van elektriciteit, groeit de vraag naar transport veel sneller dan het elektriciteitsnet kan uitbreiden. Alleen al bij de landelijke netbeheerder TenneT ligt op dit moment in totaal voor meer dan 40 gigawatt aan potentiële nieuwe aanvragen voor een aansluiting op het net. Dat is vergelijkbaar met 50 keer het vermogen van de stad Amsterdam. De versnelde aanleg van infrastructuur kan deze exponentiële groei niet bijbenen. Vandaag is duidelijk geworden dat dit leidt tot nieuwe netcongestie in verschillende provincies en regio's. Het is noodzakelijk dat we naast verzwaring en uitbreiding van het net ook op een andere manier het elektriciteitsnet gaan gebruiken om onze klimaatdoelen te realiseren en onze economie zich te laten ontwikkelen. Dit vraagt veel meer flexibiliteit van bestaande en toekomstige aanbieders en afnemers van elektriciteit. Dat is overigens niet alleen nodig voor het oplossen van transportschaarste, maar volgt noodzakelijkerwijs ook uit het veranderende energiesysteem met een fluctuerend aanbod van hernieuwbare elektriciteit.

Landelijke marktconsultatie naar meer flexibel potentieel

TenneT start op korte termijn een landelijke marktconsultatie, in samenwerking met de regionale netbeheerders en brancheverenigingen zoals VNO-NCW en MKB Nederland. Ik ondersteun dit initiatief van harte. Via de consultatie onderzoekt TenneT waar klanten tegen een vergoeding het elektriciteitsnet willen ontlasten op momenten dat het net overbelast is. In Noord-Brabant en Limburg is op deze wijze extra ruimte gevonden. Uit analyses blijkt dat er meer flexibiliteit in de markt is dan nu wordt aangeboden door grootverbruikers met beschikbare flexibiliteit, waaronder industrie, energieproducenten en zon- en windparken. Slechts een klein deel van het flexibel potentieel wordt aangeboden aan TenneT. Zonder flexibel potentieel zullen de wachtlijsten blijven oplopen totdat de uitbreiding van de netten gereed is. Dan moeten ondernemers en instellingen jarenlang wachten op een nieuwe of grotere aansluiting op het elektriciteitsnet en dus jarenlang wachten met de verduurzaming en economische ontwikkeling. Ik moedig alle partijen aan dit flexibele potentieel maximaal beschikbaar te stellen. TenneT en de netbeheerders betalen (uit de nettarieven) partijen om minder gebruik te maken van het net op piekmomenten. Daarnaast kunnen netbeheerders in de toekomst ook een flexibel contract aanbieden tegen een gereduceerd tarief, waarmee piekmomenten worden gemeden. Dit heeft dus niet alleen voordelen voor het net en voor partijen die willen uitbreiden, maar ook voor de partijen die flexibel potentieel aanbieden.

Landelijk Actieprogramma Netcongestie en flexibiliteit

Flexibel potentieel bij bedrijven is in aanvulling op versnelde verzwaring van het net één van de speerpunten van het Landelijk Actieprogramma Netcongestie, dat ik uw Kamer volgende maand verwacht te kunnen aanbieden. Dit actieprogramma is opgezet naar aanleiding van de netcongestie in juni jl. en kijkt breed naar landelijke en regionale oplossingen voor netcongestie. In dit actieprogramma zal ik ingaan op de snelle groei van de aanvragen voor grootschalige batterijen en elektrolyse, wat er nodig is om hier mee om te gaan om de congestie niet te

verergeren en de afspraken die nodig zijn om voor alle partijen ruimte op het net te houden en creëren.

Regionale netcongestie-onderzoeken

In een aantal regio's raken de grenzen van de transportcapaciteit van het hoogspanningsnet in zicht. TenneT heeft hierover een formele melding gedaan bij de toezichthouder op de energiemarkt, de Autoriteit Consument en Markt (ACM). TenneT kondigt vandaag congestie aan bij ACM en start een congestieonderzoek. De beoogde uitkomst is dat TenneT congestiemanagement kan toepassen door netgebruikers tegen betaling het net te laten ontlasten. In desbetreffende gebieden blijft het gedurende dit proces mogelijk om nieuwe aanvragen in te dienen voor transportcapaciteit. Daar waar geen transportcapaciteit beschikbaar is worden de nieuwe aanvragen op een wachtlijst gezet. TenneT onderzoekt of congestiemanagement toegepast kan worden, of dat er vanuit de marktconsultatie meer vermogen beschikbaar komt. Zodra dat onderzoek en de consultatie is afgerond, zal bekend worden of er vermogen beschikbaar is en of klanten van de wachtlijst aangesloten kunnen worden. De boodschap is dat grootverbruikers zoals bedrijven en producenten in deze gebieden langer dan gebruikelijk moeten wachten op een nieuwe of grotere aansluiting, maar de mate waarin verschilt per locatie.

Regierol provincies bij regionale netcongestie

Voor alle regio's met congestieproblemen geldt dat er weliswaar geen tijdelijke stop is, maar wel een wachtlijst. Dit betekent dat economische of maatschappelijke activiteiten moeten wachten totdat er tijdelijke oplossingen zijn gerealiseerd of er andere voorzieningen zijn geregeld. Ik heb met de provincies afgesproken dat zij een regierol nemen in de aanpak van regionale netcongestie. Dat wil zeggen dat provincies het initiatief nemen om partijen bij elkaar te brengen en ieder vanuit zijn verantwoordelijkheid te laten bijdragen aan de benodigde oplossingen. Deze acties zijn urgent, omdat wachtlijsten in de regio's oplopen tot soms meer dan honderd bedrijven en instellingen. Naast de hier al genoemde oplossingen zal landelijk en regionaal 'alles uit de kast' moeten om de regionale wachtlijsten te verkleinen en weg te werken.

Verder zijn provincies bezig met het opstellen van provinciale MIEK's; dit zijn regionale infrastructuurplannen, aansluitend bij het nationale MIEK. Deze zijn voorjaar 2023 gereed en geven inzicht in de planning en waar nodig prioritering van de regionale infrastructuur. De langere termijn aanpak voor de landelijke en regionale infrastructuur moet hand in hand gaan met de aanpak voor het oplossen van de congestieproblemen op de korte termijn.

Regio's met knelpunten bij afname van elektriciteit

Knelpunten in het net ontstaan door snelle groei van afname van elektriciteit en het gebruik van elektriciteit door bedrijven en instellingen. Er doen zich in de volgende gebieden nieuwe knelpunten voor afname voor.

Flevopolder, Gelderland, Utrecht

In dit gebied is een snelle ontwikkeling van de vraag naar elektriciteit bij zowel TenneT als de regionale netbeheerders. Bedrijven stappen over van aardgas op

elektriciteit en er is een verdere groei van het aantal bedrijven en woningen met warmtepompen en laadpalen. TenneT onderzoekt of met behulp van flexibiliteit de ruimte op het net kan worden vergroot.

Haven Rotterdam en omgeving

Voor een groot deel van de Rotterdamse haven (Europoort, Botlek en Pernis) en omliggende regio's geldt dat het hoogspanningsnet nagenoeg aan de maximale capaciteit zit. Er is een groot aantal aanvragen voor verzwaring van het net en voor het aansluiten van o.a. elektrolyzers, e-boilers, walstroom, e-logistiek en elektrificatie van overige industriële processen. De aanvragen bij elkaar zijn goed voor 650 MW en werden in de scenarioplanning pas voorzien richting 2030. De groei van 650 MW is vergelijkbaar met vier keer het vermogen van de stad Delft. TenneT en Stedin gaan onderzoeken of het elektriciteitsnet efficiënter benut kan worden met behulp van congestiemanagement (spitsmijden) voor afname van elektriciteit.

Drenthe

In de provincie Drenthe komen er meer bedrijven bij en plaatsen bedrijven e-boilers om hun energievoorziening te elektrificeren. Deze snelle groei leidt tot een knelpunt bij station Assen, de verbinding tussen het regionale hoogspanningsnet en de landelijke elektriciteitssnelweg. Dit station wordt momenteel uitgebreid en deze uitbreiding zal in 2025/2026 gereed zijn.

Regio's met knelpunten bij invoeding van elektriciteit

Er doen zich al jaren knelpunten bij invoeding in het net door snelle groei van windparken en zonneparken. Dit speelt in een groot aantal provincies. Voor drie provincies zijn er nieuwe knelpunten en voor vier provincies is er relatief goed nieuws te melden.

Snelle groei van aantal zonnepanelen in Groningen, Drenthe en Overijssel

In de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel is de laatste jaren een explosieve groei te zien van het aantal partijen dat duurzame energie wil produceren. Met name het aantal zonneparken dat zich hier wil vestigen, is afgelopen jaren fors gegroeid. In grote delen van deze provincies zat het elektriciteitsnet ook al aan de grenzen van de maximale capaciteit. TenneT start een nieuw onderzoek op basis van de nieuwe netcode netcongestie. Op basis van de nieuwe code lijkt meer congestiemanagement mogelijk en daarmee is er mogelijk ook meer ruimte op het net in deze gebieden.

Gelderland, Friesland, Utrecht en Flevopolder

In deze regio's is voor invoeding (zon- en windparken) relatief goed nieuws te melden. In deze provincies was in 2021 de maximale capaciteit van het regionale hoogspanningsnet bereikt door de snelle opkomst van met name zonneparken. Hierdoor konden er tijdelijk geen nieuwe aanvragen in behandeling worden genomen en kwamen aanvragen op de wachtlijst. TenneT heeft onderzoek gedaan op basis van de nieuwe netcode netcongestie en op deze wijze meer flexibiliteit gevonden. Hiermee kan een deel van de wachtlijst aangesloten worden. TenneT gaat op zoek naar meer partijen die tegen betaling flexibel vermogen kunnen

bieden, om zo meer van de wachtlijst aan te sluiten. Uiteraard wordt ook in deze regio's het net uitgebreid.

Ons kenmerk
DGKE / 22543401

Tot slot

De transportschaarste op het elektriciteitsnet en de groeiende maatschappelijke impact hiervan hebben mijn volledige aandacht. Ik zal alle mogelijkheden aangrijpen om waar mogelijk verlichting te bieden. We kunnen echter niet voorkomen dat transportschaarste zich voorlopig blijft voordoen. Ik doe daarom een dringend beroep op netbeheerders, medeoverheden en marktpartijen om het maximale te doen om de schaarste te verlichten. Tegelijkertijd zal ik in het kader van het Nationaal Plan Energiesysteem onderzoeken wat er vanuit een breder energiesysteem- en langetermijnperspectief mogelijk is om tot structurele oplossingen te komen. Ik kijk uit naar het Landelijk Actieprogramma Netcongestie en zal uw Kamer daar naar verwachting volgende maand over informeren.

R.A.A. Jetten
Minister voor Klimaat en Energie